

Poticanje govora u jasličkoj skupini

Mužar, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:878775>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-12-01**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Marija Mužar

POTICANJE GOVORA U JASLIČKOJ SKUPINI

Završni rad

Čakovec, lipanj, 2022.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

Marija Mužar

**POTICANJE GOVORA U JASLIČKOJ SKUPINI
Završni rad**

Mentor: prof. dr.sc. Tamara Turza-Bogdan

Čakovec, lipanj, 2022.

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj

1.UVOD	1
2.RANA KOMUNIKACIJA.....	3
2.1. DJEČJE ZNAKOVANJE (<i>BABY SIGNS</i>).....	3
2.2.POTICANJE RANOG DJEČJEG GOVORA	4
2.3.ULOGA VRTIĆA U POTICANJU GOVORA	7
2.4.IGRA U JASLIČKOJ SKUPINI KAO VODIČ ZA POTICANJE GOVORA.....	8
3.KAKO RAZGOVARATI SA DJECOM	11
3.1. JEZIČNE TEŠKOĆE KOD DJECE	12
3.2.KAKO POTAKNUTI GOVOR KOD JEZIČNIH TEŠKOĆA	14
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	16
4.1.METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	16
4.3.REZULTATI ISTRAŽIVANJA	17
4.5.RASPRAVA	22
5. ZAKLJUČAK.....	24
LITERATURA	26

SAŽETAK

Komunikacija se sastoji od niza procesa koji uključuju kako verbalne znakove tako i neverbalne znakove. Prva komunikacija koju novorođena beba ima je ona sa roditeljima gdje svojim ponašanjem pokušava uspostaviti komunikaciju. Razvoj govora od najranije dobi djeteta ima velik utjecaj na psihičko sazrijevanje svakog djeteta. Poticanjem govora raste mogućnost razvijanja vještina komunikacije djeteta sa okolinom u kasnijoj dobi. Govorni razvoj djece nije samo važno poticati u obiteljima, važno ga je poticati i u jaslicama i vrtićima. Djeca koja idu u vrtiće velik dio svog dana provedu sa odgajateljima i vršnjacima. Kod odgajatelja je važno da s djecom razviju komunikaciju i traže od djece razvoj komunikacije. Dijete se potiče na komunikaciju uz igru, ples, pjevanje, crtanje i samo komuniciranje.

KLJUČNE RIJEČI: dijete, vrtić, odgajatelj, komunikacija, poticaj

ABSTRACT

Communication consists of a series of processes that include both verbal signs and nonverbal signs. The first communication that a newborn baby has is the one with the parents where he tries to establish communication with his behavior. Speech development from the earliest age of a child has a great impact on the psychological maturation of each child. Encouraging speech increases the possibility of developing the child's communication skills with the environment at a later age. It is not only important to encourage children's speech development in families, it is also important to encourage it in nurseries and kindergartens. Children who go to kindergarten spend much of their day with educators and peers. It is important for educators to develop communication with children and ask children to develop communication. The child is encouraged to communicate by playing, dancing, singing, drawing and just communicating.

KEY WORDS: child, kindergarten, educator, communication, encouragement

1.UVOD

Razvoj i poticanje govora kod djece jasličke dobi je iznimno važno za daljnji rast i razvoj svakog djeteta. Razvoj komunikacije kod djece se može potaknuti na razne načine koji su prije svega zabavni djeci. Uz roditelje, veliku ulogu u odgoju djece imaju odgajatelji u jaslicama i vrtićima stoga će velik dio rada obraditi upravo načine na koji odgajatelji mogu utjecati na razvoj govora kod djece rane dobi.

Verbalni način komunikacije nije jedini način za komunikaciju sa djecom stoga će se u radu obraditi i neverbalni oblici komunikacije prema djeci te će se iznijeti stavovi o tome kako neverbalna komunikacija utječe na razvoj govora. Djeca uče uz pokrete, uz geste, mimiku te je važno takve oblike komunikacije uvrstiti u komunikaciju sa malom djecom.

Svako dijete je individua za sebe te poticati govor treba prema mogućnostima i sposobnostima djece. Naglasit će se što je važno kod poticanja govora djece, kako pristupiti djeci, koje igre su najučinkovitije za poticanje govora i slično. naglasit će se i organi koji su ključni kada je ispuštanje glasova u pitanje te će se reći nešto o njihovom razvoju i provjeravanju jesu li svi organi spremni za komunikaciju.

Navest će se sve igre koje odgajatelji mogu provoditi sa djecom kako bi kroz igru djeca što više vježbala svoj govor. Kratko će se spomenuti i komunikacija sa djecom koja imaju poteškoće u razvoju.

Vrlo su važne karakteristike odgajatelja kada se govori o pravilnom rastu i razvoju djeteta. Svaki bi odgajatelj trebao biti, prije svega, strpljiv kada su djeca u pitanju jer bi djeca u protivnom mogla doživjeti poticanje komunikacije kao jedan od oblika pritiska, a takvo poticanje nije najučinkovitije. Svako dijete treba biti opušteno kako bi moglo usvajati govor na lak i jednostavan način.

Jedan dio rada obradit će problema u govoru kod djece jasličke dobi, odnosno iznijet će se teškoće koje djeca mogu imati, a takve teškoće stvaraju probleme kod komunikacije. Teškoće će se pobrojati u radu te će se svaka od teškoća zasebno objasniti. Dati će se način na koji se mogu poticati djeca sa teškoćama u govoru na unaprjeđenje govora i aktivno sudjelovanje u okolini. Spomenut će se kakav utjecaj imaju roditelji u ovakvim situacijama te kako prepoznati da dijete ima problema sa govorom. Naglasit će se važnost ranog uočavanja problema i rane

intervencije kako bi dijete što prije počelo sa rehabilitacijom i tako svladalo jezične teškoće koje ima.

Drugi dio rada će biti istraživačke prirode. Provest će se anketa koja će se podijeliti odgajateljima koji rade sa djecom jasličke i vrtićke dobi. Pitanja će se postaviti tako da se na neka pitanja može izabrati već ponuđeni odgovor, a na neka pitanja će se tražiti mišljenja, savjeti odgajatelja o njihovom radu i poticanju govora kod djece.

Rezultati ankete bit će osobno obrađeni te će svaki prikazani grafikon biti napravljen iz vlastitog izvora istraživanja. U rezultatima će se iznijeti i najčešći odgovori na pitanja koja su odgajatelji davali kada je u pitanju poticanje komunikacije kod djece jasličke dobi. Napravit će se tablica koja će prikazati jedan dio odgovora.

Rezultati ankete će se detaljno obraditi i prikazati u radu, a na kraju rada će se dati kratka rasprava i zaključci o odgovorima koji su prikupljeni u istraživanju.

2.RANA KOMUNIKACIJA

Komunikacija se sastoji od niza procesa koji uključuju kako verbalne znakove tako i neverbalne znakove. Kod neverbalnih znakova ističu se razne grimase, uzdisanje, plakanje, smijanje i slično. Svaka od navedenih neverbalnih komponenti od značaja je za ostvarivanje komunikacije i analiziranje potreba kod djece rane dobi (Cimaš, 2015., 24).

Prva komunikacija koju novorođena beba ima je ona sa roditeljima gdje svojim ponašanjem pokušava uspostaviti komunikaciju. Prva reakcija kod beba je plač kojim signaliziraju da nešto nije u redu, a tek u drugom mjesecu života počinju komunicirati i sa smiješkom (Sheridan, 1997.).

Dijete prve vokalne zvukove ispušta nejasno, roditelji često govore da je dijete počelo gukati kada počne proizvoditi određene zvukove. Takvi zvukovi se nazivaju glasanje djece, ali djeca ipak pokušavaju uspostaviti neku komunikaciju. Kod ovakvog glasanja djeteta važno je odgovoriti djetetu na komunikaciju jer se na taj način razvija budući verbalni odnos djeteta i okoline (Starc i sur., 2004., 27. str).

Razvoj govora od najranije dobi djeteta ima velik utjecaj na psihičko sazrijevanje svakog djeteta. Poticanjem govora raste mogućnost razvijanja vještina komunikacije djeteta sa okolinom u kasnijoj dobi. Razvijanje govora pomaže djeci kod razvoja socijalnog, emocionalnog i intelektualnog bića. Kako dijete razvija govor ima veće mogućnosti pokazivati svoje emocionalno stanje te iskazivati svoje inteligentne vještine (Cimaš, 2015., 24).

2.1. DJEČJE ZNAKOVANJE (*BABY SIGNS*)

Dječje znakovanje predstavlja niz radnji koje male bebe i mala djeca koriste u svakodnevnom komuniciranju sa okolinom dok još ne znaju verbalno komunicirati (Acredolo, L. 2006.).

Kada roditelji koriste znakove za komunikaciju sa bebama povećava se mogućnost za razvoj govora i razvoj inteligencije kod djece u njihovoj ranoj dobi. Prilikom uporabe znakova od strane roditelja unaprijeđuje se neurološka veza jer kod djeteta ojačava veza u mozgu koja upućuje na povezivanje izgovorene riječi sa pokazivanjem predmeta (Cimaš, 2015., 24).

Osnovana je i Baby sings Croatia radionica koja pomaže roditeljima u pronalasku informacija za komunikaciju s djecom i poticanje komunikacije kod djece rane dobi. Ovakva radionica namijenjena je roditeljima, ali i svim vrtićima na prostoru Republike Hrvatske kako bi se djecu što ranije uključilo u mogućnosti komunikacije. (dostupno na: <http://www.babysigns.hr/radionice/> 05.05.2022.).

Roditelji i odgajatelji imaju veliku ulogu u poticanju razvoja govora djece jasličke dobi, neki od načina su slijedeći (dostupno na: <https://www.djecjivrticzlatnalucica.hr/za-roditelje/40-kako-poticati-razvoj-govora> 05.05.2022.):

- uspostavljanje očnog kontakta sa djecom rane dobi,
- imitiranje smjeha djeteta,
- stalno govorenje djetetu što se radi, kao na primjer objašnjavanje prilikom kupanja, prilikom hranjenja i slično,
- koristiti razne geste kao što može biti za pozdrav „pa-pa“,
- u govoru se koristiti onomatopejom,
- uvrstiti čitanje u svakodnevne aktivnosti sa djecom,
- treba uvrstiti brojanje u komunikaciju sa djecom.

Uvođenje dječjeg znakovanja programa u vrtiće može se postizati rana pismenost kod djece koja će kasnije pomoći djeci pri lakšem učenju i rješavanju školskih zadataka. Znakovni jezik ili znakovanje se može primjenjivati prema djeci skupno u vrtiću ili individualno prema određenom djetetu kako bi se smanjila razina nemira kod djece te kako se potaklo razvijanje emocija (Acredolo i Goodwyn, 2010.).

2.2.POTICANJE RANOG DJEČJEG GOVORA

Istaknuta je važnost i značaj poticanja ranog dječjeg govora. Takvim se poticanjem usmjerava djecu na razvoj vještina koje su od velike koristi za svakodnevni život i odrastanje. Djecu je na govor potrebno pravilno poticati i nastojati učiti kroz igru kako djeca ne bi osjetila pritisak prilikom učenja.

Razdoblje do treće godine života djeteta je od velike važnosti za razvoj djeteta te je potrebno uložiti trud u poticanje govora djeteta do treće godine jer tada djeca imaju najintenzivniju moć za razvijanje govora. Ukoliko se djecu potiče na govor dijete će govor usvojiti znatno lakše i brže od djece koju se ne potiče na razvoj komunikacijskih vještina. Potrebno je znati da nije svako dijete isto, nema svako dijete jednake sposobnosti stoga treba biti oprezan kako ne bi došlo do pretjerivanja u poticanju govora kod djece. Potrebno je uočiti tempo djeteta koji može pratiti i sukladno tome raditi sa djetetom. Nužno je dijete aktivno uključivati u govor kako se komunikacija s djetetom ne bi svela samo na pasivno slušanje od strane djeteta.

Kada se roditelji i odgajatelji odlučuju za poticanje razvoja govora kod djece nužno je potaknuti dijete i na vježbe koje će osnažiti organe pomoću kojih se komunikacija ostvaruje. Takvi organi su jezik, usne i nepce. Dobro razvijeni organi svakako pridonose bržem razvoju komunikacije (dostupno na: <https://uawildoleft.ru/pitanja/2963-artikulacijska-gimnastika-kako-vje%C5%BEbati-kod-ku%C4%87e.html> 05.05.2022.).

Poticanje gimnastike organa omogućuje pravilo govorenje. Ukoliko roditelji i odgajatelji promatraju djecu prilikom izgovaranja riječi mogu uočiti stoje li komunikacijski organi na pravilnom mjestu te ukoliko se uoči neki problem omoguće ga je riješiti jer će se otkriti u ranoj dobi. Kod bebe od tri mjeseca moguće je otkriti na koji način pokušava komunicirati. Potrebno je pratiti njezin izraz lica i usmjeravati bebu (dostupno na: <https://uawildoleft.ru/pitanja/2963-artikulacijska-gimnastika-kako-vje%C5%BEbati-kod-ku%C4%87e.html> 05.05.2022.).

Kod razvoja govora pomažu igre koje uključuju pokretanje rukama, recitiranje pjesmica, listanje i objašnjavanje slikovnica i slično. Slikovnice su vrlo zanimljive djeci jer sadrže mnogo boja i likova stoga je potrebno djecu od malena poticati na slikovnice i kroz čitanje ih poticati na razvoj komunikacijskih vještina. S pomoću slikovnica slike se pretvaraju u riječi i dobivaju drugačiju sliku koja postaje zanimljivija (Petrović-Sočo, 1997.).

Ovakav način rada uključuje aktivnost roditelja koji će se pretvoriti u čitače svojoj djeci, ali je poželjno u čitanje uključiti i ostale članove obitelji te čitati mogu i tete u vrtićima kako bi djeca od malena zavoljela knjigu i uvidjela kako su knjige zanimljive i korisne.

Djeca koja su jasličke dobi ne mogu se u potpunosti prepustiti igri i shvatiti njezino značenje, no kroz igru i ona mogu puno naučiti. Djeca mogu naučiti oponašati zvukove, mogu naučiti plesati, veseliti se i slično. A sa samom igrom dolaze i prve riječi jer će djeca biti više motivirana ukoliko se igraju s svojim vršnjacima i uče.

Kada se želi razgovarati sa djecom i učiti ih komunikacije nužno je biti spreman na strpljenje i razumijevanje. Potrebno je puno truda kako bi se djetetu privukla pažnja i komunikacija učinila zanimljivom (Slunjski, 2014.).

Komunikacija s djecom ne uključuje samo razmjenjivanje riječi s djecom i ponavljanje istih, poticanje na komunikaciju označava i dio neverbalne komunikacije. Kod komunikacije s djecom jasličke dobi vrlo je važno koristiti izraze lica koji su u skladu sa izgovorenim riječima kako bi djeca shvatila značenje riječi i značenje emocija koje se žele prenijeti (Slunjski, 2014.).

Djetetu je potrebno davati predmete kako bi ono hvatalo predmete vlastitim rukama i lakše razumjelo značenje riječi koje se izgovaraju. Djeci je potrebno puštati i glazbu koja je primjerena kako bi se djeca navikavala na zvukove i pokušala ponavljati neke riječi koje su zvučnije i jednostavnije za dijete jasličke dobi.

Poticati komunikaciju kod djece jasličke dobi se može i uz pomoć crtanja i slikanja. Dijete kroz crtanje uči kako držati olovku,, uči kako se izraziti te razvija svoju maštu i kreativnost. Ovakav oblik igre ima utjecaj na komunikaciju s drugima i lakše izražavanje (Slunjski, 2014.).

Postoje i dječje pjesmice koje potiču na razvoj govora kod djece. Takve pjesmice uključuju pljeskanje, skakanje, povikivanje i slično. Svaki od pokreta ima određeni zvuk koji dijete pokušava izgovoriti i naučiti. Ovakav način igre je zanimljiv djeci i drži koncentraciju djece. Postoje igre koje potiču na izgovaranje riječi i igre koje potiču djecu na slušanje.

Djeca koja rastu uz drugu djecu imaju i veće sposobnosti za brže učenje govora. U velikim obiteljima uvijek je glasno i uvijek se komunicira što pomaže bebama da brže nauče govoriti jer imaju priliku biti u kontaktu sa više osoba.

Aktivno slušanje djeteta razvija se još dok je beba u trbuhu majke jer ima mogućnost čuti majčin glas i glas ljudi u okolini. Stoga je za komunikaciju važno potaknuti djecu i na slušanje sugovornika. Poticati slušanje se može uz razne pjesmice koje nalažu djetetu da nešto učini u određenom trenutku. Dijete će morati pažljivo slušati kako bi se moglo uključiti u igru i znati što napraviti u određenom trenutku.

2.3.ULOGA VRTIĆA U POTICANJU GOVORA

Govorni razvoj djece nije samo važno poticati u obiteljima, važno ga je poticati i u jaslicama i vrtićima. Djeca koja idu u vrtiće velik dio svog dana provedu sa odgajateljima i vršnjacima. Kod odgajatelja je važno da s djecom razviju komunikaciju i traže od djece razvoj komunikacije (Peti-Stantić i Velički, 2008.)

Uz obitelj, djeca se često povežu sa svojim odgajateljima te im pružaju svoje povjerenje i pažnju. Stoga je važno da odgajatelji budu dobri govornici kako bi djeca od njih mogla učiti. U jasličkim skupinama je velika odgovornost na odgajateljima jer upravo odgajatelji djeci trebaju omogućiti učenje i razvoj od najranijih godina. U jaslicama bi se djeca trebala opustiti za govorenje pred odgajateljima, pred drugom djecom ali i pred cijelom skupinom.

Kod odnosa između odgajatelja i djece jasličke dobi važno je uspostavljanje emocionalne povezanosti kako bi dijete steklo povjerenje u odgajatelja i moglo se opustiti u komunikaciji. Povjerenje se razvija kroz svakodnevnu igru sa djecom te kroz provođenje svakodnevnih aktivnosti koje su djeci zanimljive. Odgovor od djeteta jasličke dobi treba strpljivo čekati i ne vršiti velik pritisak na davanje odgovora jer kod djece stvaranje pritiska može imati suprotan efekt. Važno je da odgajatelji polako i uporno potiču komunikaciju. Djeci se treba obraćati na razini koju djeca mogu shvatiti, potrebno je koristiti svakodnevne, uobičajene riječi te svoju komunikaciju maksimalno prilagoditi djeci i njihovim mogućnostima shvaćanja (Petrović–Sočo, 1997.).

Nije poželjno prema djeci se ponašati kao da su već u školi i konstantno ih pritiskati na učenje. Cilj je da dijete nije svjesno da uči i razvija se već je potrebno njegove misli usmjeriti ka igri i zabavi sa vršnjacima. Djecu bi trebalo potaknuti na razmišljanje i postavljanje dodatnih pitanja kako bi se razvila znatiželjnost kod djece. Kod odgovora koje djeca daju nije dobro suprotstavljati jer se djeca na taj način mogu obeshrabrit. Vrlo je bitno prilikom komunikacije s djecom djecu pažljivo slušati kako bi se djeca osjećala važno i imala motiva za daljnju komunikaciju. U igrama je djeci uvijek dobro dati i pauzu jer djeca ne mogu dugo držati koncentraciju.

Dijete se komunikaciji uči u razgovoru s drugim osobama. Prilikom boravka djece u vrtiću potrebno je usmjeriti djecu na razvoj jezičnih sposobnosti. Odgajatelji trebaju djecu poticati na igre uz pomoć kojih se uči. Uz svakodnevno čitanje bajki potrebno je uključiti i pjesmice te edukativne igre (Velički, 2014).

Neki od zadataka koje odgajatelji mogu sami sebi postaviti kako bi pomogli djeci u razvoju govora su (Velički, 2014):

- pružanje prostora za jezično izražavanje,
- odgajatelji koji se dobro izražavaju i dobro uspostavljaju komunikaciju,
- odgajatelji koji imaju strpljenja za komunikaciju s djecom,
- slušanje djece dok pokušavaju komunicirati.

2.4.IGRA U JASLIČKOJ SKUPINI KAO VODIČ ZA POTICANJE GOVORA

Igra je aktivnost kroz koju djeca mogu najviše naučiti. Svoje prve pokrete djeca uče kroz igru, spoznaju svijet kroz igru te razvijaju osjećaje kroz igru. Učenje kroz igru je trajno i učinkovito. Stoga se može zaključiti i kako je upravo igra jedan od važnijih preduvjeta za stjecanje znanja.

Igra je vrlo važna za djecu koja su u razdoblju jasličke skupine. Utječe kako na fizički tako i na psihički i emocionalni razvoj svakog djeteta (Duran 2001.).

Postoje igre koje se nazivaju jezičnima i takve se igre igraju prema pravilima koja su unaprijed određena i postavljena. Svaka igra koja uključuje uporabu jezika odnosno govora se smatra jezičnom igrom. Na ovakav način se djeca izražavaju i koriste vlastitu sposobnost govorenja i prenošenja informacija. Kroz igru se uči i poštovati pravila ili ih kršiti te se uz pomoć komunikacije pokušava reagirati na igru (Peti-Stantić i Velički, 2008.)

Na ovakav se način potiče ne samo govorenje, već i predčitačke i predpisačke vještine, dakle, razvija se djetetova pismenost od rane dobi. Vrlo je važno kroz ovakav tip igre djecu usmjeriti na korištenje govora i zvukova koji mogu dočarati smisao igre. Djeci se igra treba objašnjavati tako da se upotrebljavaju nove riječi koje su primjerene njihovom uzrastu. Zanimljiva igra je djeci uvijek primamljiva te će djeca s radošću slušati kako pravila igre. S veseljem će pravila prenositi svojim vršnjacima s kojima žele podijeliti igru i uživati. Za početak je nužno krenuti od jednostavnijih igara kako bi se djecu zainteresiralo, a kasnije se u igru mogu uvrstiti neke

složenije stvari koji će dijete moći svladati. Nužno je u svaki oblik igre unositi zabavu i dati prostora djeci da sami utječu na igru (Posokhova, 2009.).

Simboličke igre su od velike važnosti jer potiču razmišljanje kod djece, pamćenje, razvijanje mašte i kreativnosti te pomažu pri gradnji odnosa s drugim osobama i s drugom djecom. Simboličke igre daju mogućnost djetetu da samo uči i zaključuje. Kroz ovakve igre se aktivira više područja u mozgu te tako igra utječe i na emocije i na jezik (Antonović, 2018.).

Simboličke igre se odnose na mogućnost predstavljanja stvarnoga ili zamišljenoga iskustva kroz kombiniranu upotrebu objekata, pokreta, radnji i govora. Djeca tako mogu u svojoj mašti zamišljati određene likove, davati im imena i osobine. Djeca na taj način počinju glumiti likove te koriste zvukove i riječi kako bi prenijeli svoje misli u igru. U takvim se igrama dijete koristi svojim govorom prema zamišljenom liku ali u igru može uključiti i ostalu djecu s kojima će započeti komunikaciju. U igri se koriste i mimike, onomatopeje, geste i slično, a sve to vodi ka razvoju jezičnih vještina. (Antonović, 2018.)

U najranijoj dobi igra potiče djecu na djelovanje i u okolini te na surađivanje sa vršnjacima. Igra je ono što je zajedničko svoj djeci. Stoga je važno podupirati igru djeci i pokušati u igru uvrstiti što više različitosti i zanimljivosti. U igru se mogu uključiti i kostimi raznih crtanih likova koje će djeca odjenuti i pokušati oponašati najdražeg lika crtića. Ovim načinom igre, djeca će se opustiti u komunikaciji te će se truditi što bolje predstaviti svog crtalog lika (Antonović, 2018).

Dijete svoje sposobnosti može razvijati i oponašanjem ljudi iz svoje okoline. Djeca često u svojoj igri razvijaju brigu za druge ljude kao što je hranjenje lutke s kojom se igraju, presvlačenje bebe i slično. Na ovaj način djeca usvajaju vještine brige za druge te, osim davanja glasova prilikom igre, razmišljaju o tome što sve trebaju napraviti sa bebom, što je sve bebi potrebno u jednom danu. Na ovakav način dijete razvija i verbalan i neverbalan govor.

U literaturi se ističe kako se kroz igru govor djeteta može razviti u devet kategorija (Antonović, 2018):

1. Govor se na početku koristi kao preimenovanje određenih predmeta ili dogovaranje oko predmete s kojim se dijete igra
2. Govor počinje pratiti radnju same igre, tako dijete i daje imena predmetima i upotrebljava ih u igri

3. Govor koji dijete upućuje samo sebi za vrijeme igre. Često ga drugi ne razumiju najbolje
4. Govor koji nije usmjeren na komunikaciju s drugima nego samo zvukovno prati radnju kao što je curenje vode ili nešto slično
5. Izravna komunikacija s drugom djecom koja služi za dogovor oko igre
6. Izravna komunikacija s drugom djecom ali samo za potrebe igre, ne označava stvarnu situaciju u okolini već su samo dio igre
7. Komunikacija sa vršnjacima ali je usmjerena na međuljudske odnose te se djeca međusobno oslovljavaju sa „mama“ ili „tata“
8. Govor koji služi kao prepričavanje onoga što se događa u igri
9. Govor koji je usmjere predmete u igri te se glas posuđuje predmetima s kojima se djeca igraju.

Razvoj govora kod djece je povezan sa maštom u igri. Što su djeca maštovitija bolje će razvijati svoje govorne sposobnosti. Jedna od važnijih faza kod razvoja govora je korištenje različitih vrsta predmeta u igrama jer to dovodi do širenja vokabulara kod djece.

Uz učenje govorenja i razvijanje komunikacijskih vještina djeca kroz igru postaju socijalnija u društvu te više uživaju u društvu. Aktivnim uključivanjem djece u igranje s vršnjacima smanjuje boravak djece u zatvorenim prostorima i za računalima. Potiče djecu na bavljenje tjelesnim aktivnosti i sudjelovanju u timovima za igru.

Uz sve navedene primjere za poticanje razvoja govora kod djece jasličke dobi postoji još nekoliko načina na koji se može potaknuti razvoj vještina govora.

Scenska igra prstima je jedan od efektivnih načina za poticanje govorenja. Cilj ovakve igre je, uz razvijanje govora, razvijanje pokaznih gesti, pravilno izgovaranje riječ i povezivanje osjetilnog sustava. Na prste ruke se stave različiti oblici i uz pomicanje prstiju djeci se objašnjavaju određeni pojmovi. Kao na primjer pomiče se prst i izgovara: „ovo je mama“ i slično. Prsti i lutke na prstima međusobno mogu razgovarati i proizvoditi određene zvukove (Nenadić, 2022.).

Igra pronalaska određenog predmeta i imenovanje istog je vrlo korisna igra jer je prije svega zabavna. Jednu običnu kutiju se može ukasiti u šarene boje i u nju sakriti određene predmete

koje dijete treba pronaći i izvaditi iz kutije. Potom će dijete imenovati predmet i povezati glas sa predmetom.

Oponašanje likova iz slikovnice je zabavna igra za djecu jer djeca u svojoj ranoj dobi vole likove iz slikovnice te često i sama žele oponašati likove.

3.KAKO RAZGOVARATI S DJECOM

Djeca mogu kasniti u razvoju te će s toga i njihove jezične sposobnosti biti malo drugačije od vršnjaka. Takva kašnjenja mogu izazvati poteškoće u druženju s drugom djecom i prilagođavanju okolini. Kako bi djeca mogla započeti razvijanje govora potrebno je da su zadovoljeni biološki, psihološki i sociološki uvjeti koji su predispozicije za pravilan rast i razvoj. Djeca su jedinke svaka za sebe pa će tako i njihov razvoj teći različito. Razvoj ovisi o samoj genetici, djetetovom karakteru ali svakako i okolini u kojoj najviše boravi (dostupno na: <https://miss7mama.24sata.hr/vrtic/razvoj-od-druge-do-seste-godine/razvoj-govora-kod-djeteta-mozemo-poticati-igrama-i-vjezbicama-11876> 08.05.2022.).

Ukoliko se uoče neke poteškoće prilikom poticanje djece na razvoj govora potrebno je učiniti provjeru sluha kako bi se provjerilo reagiraju li djeca na zvukove iz okoline. Ukoliko dijete zahtjeva da mu se nešto ponovi više puta, također, je nužno provjeriti sluh djeteta.

Potrebno je i učiti dijete pravilnom disanju dok se izgovaraju riječi. Tehnika disanja se može učiti i kroz razne igre kao što su puhanje balona ili puhanje u neke druge predmete i slično. Pravilno disanje pridonosi pravilnom izgovaranju riječi.

Djeci je uz poticanje na razvoj govora potrebno pružiti punu podršku kako bi se djeca ohrabrila i vremenom postala najbolja verzija sebe te kako bi svoje sposobnosti razvijala u pravom smjeru i sa lakoćom.

Poticati djecu na razvoj govornih vještina je vrlo važno, no još važnije je poticati djecu na pravilno razvijanje komunikacije. Neke od najčešćih grešaka koje se rade prilikom razgovora sa djecom su tepanje koje djecu potiče na nepravilno izgovaranje riječi. Djeci je potrebno govoriti jasnim riječima i riječima koje se koriste u svakodnevnom govoru. Rečenice koje se upućuju djeci rane dobi trebaju biti posve jasne i što kraće kako bi ih dijete bolje razumjelo (dostupno na: <https://roditelji.story.hr/Odgoj/Jaslice/a8406/kako-poticati-razvoj-govora.html> 08.05.2022.).

Nikako nije dobro pogađati što dijete želi izreći ukoliko sporo i nejasno izgovara jer će na taj način doći do sputavanja djeteta te dijete neće imati osjećaj da ga se sluša te neće biti opušteno u daljnjoj komunikaciji.

Ukoliko dijete ne izgovara pravilno riječi nije dobro stalno ispravljanje djeteta. U takvim situacijama potrebno je ponavljati riječi koje dijete nepravilno izgovara i navesti dijete da ponavlja riječi bez velikog ispravljanja kako dijete ne bi izgubilo samopouzdanje.

Ukoliko dijete u ranoj dobi pokazuje neke poteškoće prilikom komunikacije potrebno je i potražiti stručnu pomoć logopeda ili ostalih stručnih osoba kako bi dijete od ranih godina počelo komunicirati na ispravan način te kako bi mu se komunikacija učinila lakšom i pristupačnijom.

3.1. PREPOZNAVANJE I PREVENCIJA JEZIČNIH TEŠKOĆA

Velik utjecaj na jezični razvoj djeteta imaju odrasle osobe koje se svakodnevno bave djetetom. Svakodnevni rad s djecom doprinosi napretku djece te pospješuje njihove sposobnosti. Dijete koje ima određenih poteškoća će teže i sporije svladati komunikaciju, ali ju sa dovoljno vježbe može svladati gotovo svako dijete.

Govorni poremećaji mogu se prepoznati u ranoj dobi djece, već od drugog mjeseca života moguće je uočiti primjećuje li dijete komunikaciju ili ne. Dijete bi na komunikaciju trebalo reagirati smiješkom. Dijete od pet mjeseci u svoju komunikaciju uvrštava gugutanje i slične glasove, a sa godinu dana dijete se treba odazvati na svoje ime (Posokhova, 1999).

Djeca mogu imati određene jezične teškoće prilikom rasta i razvoja. Kod jezičnih teškoća je važno prepoznati ih na vrijeme i raditi na njima. U pomoć svakako ulaze i stručne osobe, ali sami roditelji i odgajatelji mogu učiniti puno kada se radi o poticanju govora kod djece koja imaju neke teškoće prilikom razvoja govora.

Autorice Arapović i Kuvač-Kraljević ističu kako je pripovijedanje dobra tehnika za uočavanje jezičnih teškoća kod djece i poticanje na govor. Pripovijedane se još naziva i naracija a sastoji se od nizanjanja rečenica koje opisuju neki prošli događaj te uz pomoć pažljivog slušanja načina na koji dijete slaže rečenice mogu se uočiti poteškoće (Bogetić, Arapović, Kuvač-Kraljević, 2008.)

Djeca mogu imati poremećaje koji se odnose na: (Posokhova, 1999)

- poremećaj izgovora,
- poremećaj glasa,
- jezične teškoće,
- mucanje.

Poremećaj govora jedan je od najčešći poremećaja. Ovakvi poremećaji uključuju izostajanje određenih glasova kao na primjer „RIBA-IBA“ ili međusobno zamjenjivanje pojedinih slova u riječima. Kada se uoči da dijete čini neku od navedenih stvari potrebno je potražiti pomoć i na pravi način usmjeriti dijete na izgovaranje riječi kako ne bi imalo problema kada pristupi školskim danima.

Poremećaj glasa se odnosi na promuklost ili disfonija.. ovakav poremećaj nije rijedak te zahtijeva veću brigu o glasu djeteta već od najranije djetetove dobi. Promuklost se prepoznaje po glasu koji tonovima , intenzitetom ili kvalitetom glasa odstupa od glasa djece određene dobi. Ukoliko se ne poduzima ništa u vezi sa promuklošću kasnije se mogu javiti problemi ne samo sa izgovaranjem riječi već i ostali zdravstveni problemi koji su povezani sa izgovaranjem riječi. Kada se uoči promuklost djeteta potrebno je potražiti pomoć stručnih osoba psihijatra, logopeda, psihologa, neurologa i drugih stručnih osoba koje su educirane za ovakva područja. Rano otkrivanje ovakvog problema važno je za lakše rješavanje. Ukoliko se ne reagira na vrijeme poremećaji se prenose na odraslu dob. Prenaprežući svoj glas, izazvat će dugotrajnu promuklost koja može prouzročiti i trajne promjene na glasnicama.

Jezične teškoće se javljaju kada govor nije dovoljno razvijen ili kada je iznimno usporen. Pokazatelji ovakvih teškoća su:

- dijete progovara kasnije od svojih vršnjaka,
- govori manje od svojih vršnjaka i koristi se ograničenim brojem riječi,
- koristi kraće i jednostavnije rečenice, u
- upotrebljava agramatične iskaze,
- ima poteškoća u razumijevanju pitanja ili naloga koji mu se upućuju i slično.

Ovakav poremećaj djeca uspiju nadoknaditi ukoliko se problemu pristupi ispravo i pravovremeno.

Kada se primijete jezične teškoće odmah je potrebno poticati djecu sa pjesmicama, sa čitanjem priča, sa intenzivnim igranjem i intenzivnim pokušajima uspostavljanja komunikacije, također se treba potražiti stručna pomoć. (Pavičić, 2012).

Mucanje je jedan od poremećaja koji se odnosi na ritam i tempo govora. Očituje se ponavljanjem glasova, slogova, riječi ili fraza, produljivanjem glasova, bezglasnim zastajanjima na početku ili unutar riječi, napetošću i tzv. "grčevima" tijekom govora, ubacivanjem pomoćnog glasa u govoru ("a", "h"), koji ima funkciju pomoći djetetu da prevlada teškoću.

Mucanje može nastati i spontano jer djeca koja su jako malo mucaju dok pokušavaju izgovoriti riječi, ali je važno, od strane roditelja i odgajatelja, poticanje djeteta na govorenje bez mucanja. Ukoliko se dijete ne osvijesti da nije u redu govoriti sa mucanjem, mucanje se može nesvjesno nastaviti kod djeteta.

Kod traženja stručne pomoći važno je znati da je pomoć potrebno potražiti odmah, a ne čekati hoće li dijete samo ispraviti svoje poteškoće kod govorenja.

3.2.KAKO POTAKNUTI GOVOR KOD JEZIČNIH TEŠKOĆA

Osnova uspjeha za poticanje govora kod djece koja imaju teškoće sa govorom je rana intervencija. Što se ranije krene sa poticanjem problem će se lakše riješiti. Vrlo je važno da se u poticanje uključi cijela obitelj i stvori podršku za dijete. Dijete se razvija i raste kroz učenje stoga se smatra da se adekvatnim pristupom jezične teškoće mogu otkloniti ili barem umanjiti kako bi se dijete kasnije moglo uklopiti u društvo (Ljubešić, 1997).

U teškim situacijama educirat će se i roditelji o tome kako pristupiti djetetu i kako mu pomoći na najbolji mogući način. Svaka od aktivnosti koja se provodi treba biti u potpunosti prilagođena djetetu te stvoriti socijalni kontakt sa djetetom. Potrebno je ući u dječji svijet i shvatiti poremećaj koji se događa kako bi se najbolje moglo pristupiti djetetu.

Neki od načina poticanja su stavljanje zanimljivog predmeta dalje od djeteta ali na vidno mjesto kako bi se dijete zainteresiralo te se od djeteta treba tražiti da predmet koji želi imenuje. Igrati se može i sa slikama. Tražiti od djeteta da donese sliku od predmeta koji želi te mu potom dopustiti da predmet uzme (Ljubešić, 1997).

Kada su poremećaji u pitanju dijete je potrebno okružiti sa što više slikovnica, priča, predmeta, šarenila kako bi se izazvao interes kod djeteta. Nužno je svakodnevno poticanje, ali i ohrabrivanje djeteta. Potrebno je i uključiti djecu u predškolske ustanove, takozvana inkluzija kako bi se dijete i na taj način poticalo i uklapalo u okolinu (Ljubešić, 2012).

Aktivno provođenje vremena sa djetetom i pravilno poticanje najvažnije je za cjelokupni rast i razvoj djeteta. Sigurna, pozitivna i poticajna okolina može uvelike pomoći djetetu. Važno je da se dijete u svojoj okolini osjeća sigurno.

Neke od početnih grešaka koje se mogu raditi je pretpostavka da tek rođenoj bebi treba samo mir i tišina. Dijete je potrebno od najranije dobi navikavati na glasove, na okolinu, na ljude i prostor kako bi kasnije lakše usvajalo i govor i socijalizaciju (Posokhova, 1999)

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

Nakon što su obrađene teorijske pretpostavke različitih autora o poticanju govora u jasličkim skupinama, u nastavku ovog rada, nalazi se empirijsko istraživanje o poticanju govorenja u jasličkim skupinama. Riječ o anketnom istraživanju na uzorku od 75 ispitanika.

4.1.METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje poticanje razvoja govora kod djece jasličke dobi je tema o kojoj se ne govori dovoljno. S takvom temom su upoznati odgajatelji i roditelji koji sami traže informacije kako potaknuti dijete na razvoj govora. Stoga sam odabrala upravo ovu temu kako bih istražila koliko je roditeljima i odgajateljima važno poticati razvoj govora kod djece rane dobi, koliko roditelji i odgajatelji ulažu napora u poticanje djece na razvoj komunikacije te kako bih istražila na koje se sve načine djecu može potaknuti na komunikaciju a da je djeci u isto vrijeme zanimljivo i da žele surađivati.

Cilj je bio istražiti sve aktivnosti koje mogu poduzimati roditelji i koje mogu poduzimati odgajatelji kao stručne osobe kako bi dali svoj doprinos urednom razvoju govora kod djece.

Prilikom odabira teme pretpostavka je bila da će naglasak biti na poticanju igre kod djece koja pomaže pri razvoju govora jer i sama smatram da djeca najviše mogu naučiti dok se igraju i dok im je zabavno što se prilikom proučavanja literature i potvrdilo. Pretpostavka je bila i da će odgajatelji u anketi u velikom dijelu biti usmjereni na poticanje razvoja govora te da im to ne predstavlja nikakav teret što se pokazalo točnim.

Za potrebe pisanja ovoga rada provedeno je istraživanje o poticanju govora u jasličkim skupinama. Cilj istraživanja bio je saznati u kojoj mjeri i kako odgajatelji mogu utjecati na razvoj govora kod djece jasličke dobi. Dobiveni rezultati mogli bi poslužiti za druga istraživanja iz ovoga područja, ali isto tako i potaknuti roditelje i odgajatelje da više rade sa svojom djecom na području razvoja komunikacije.

Anketa je provedena upitnikom, a sastoji se od 7 pitanja. Na neka pitanja bili su ponuđeni odgovori, dok su na neka ispitanici morali odgovarati sami. Uzorak je dobiven namjernim odabirom širenjem ankete izravno odgajateljima. Anketa je provedena u prvoj polovici travnja

2022. godine, a samo ispunjavanje ankete bilo je anonimno jer ispitanici nisu morali upisivati svoja imena niti naziv vrtića u kojem rade.

Pitanja u anketnom istraživanju strukturirana su u dvije skupine pitanja. Prva skupina pitanja odnosila se na demografske podatke: dob i razina obrazovanja, dok se druga skupina pitanja odnosila na konkretna pitanja u vezi sa poticanjem razvoja govora kod djece jasličke dobi. Pitanja u ovom istraživanju odnosila su se na sljedeća područja: socio-demografski profil ispitanika i odnos ispitanika prema poticanju razvoja govora kod djece jasličke dobi.

U anketnom istraživanju sudjelovalo je 75 ispitanika. Uzorak istraživanja nije reprezentativan u punom smislu riječi jer bi za takvo istraživanje bilo potrebno uzeti puno veći broj raznolikih ispitanik.

Svaki od rezultata istraživanja je prikazan prema vlastitim izvorima prikupljanja informacija. Niti jedan podatak koji će biti prikazan nije preuzet sa interneta niti iz neke stručne literature, svaki podatak je dobiven vlastitim istraživanjem. Grafovi koji su korišteni u prikazivanju rezultata su napravljeni prema rezultatima ankete te nisu preuzeti niti sa jedne stranice.

4.3.REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U anketnom istraživanju sudjelovalo je 75 ispitanika, od čega je 1,33% muškaraca i 98, 77% žena. Najviše ispitanika ima završenu višu stručnu spremu odnosno završen preddiplomski studij, a to čin 60,7% od ukupnog broja ispitanika, a manje je ispitanika sa diplomskim studijem – 33,3%.

Od ukupno 75 ispitanika njih 34,7% ispitanika ima do 5 godina radnog staža, 9,3% ima od 5-10 godina radnog staža, 10,7% ispitanika ima od 10-15 godina radnog staža, 13,3% 15-20 godina radnog staža, 32% ispitanika ima od 20 pa više godina radnog staža.

Od ukupno 75 ispitanika njih 69,3% smatra da ima dovoljno znanja o razvoju govora djece jasličke dobi, 6,7% se izražava da se uglavnom slaže da ima dovoljno znanja o razvoju govora kod djece jasličke dobi, 14,7% se uglavnom slaže, 9,3% se izražava kao neodlučni.

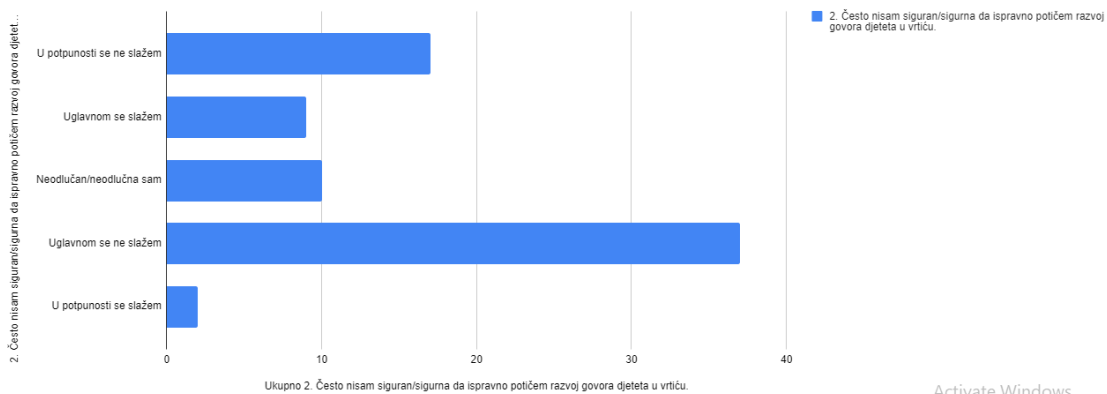
Ukupno 1. Smatram da imam dovoljno znanja o razvoju govora kod djece jasliske dobi

Grafikon 1. Često nisam sigurna da ispravno potičem razvoj govora djeteta u vrtiću

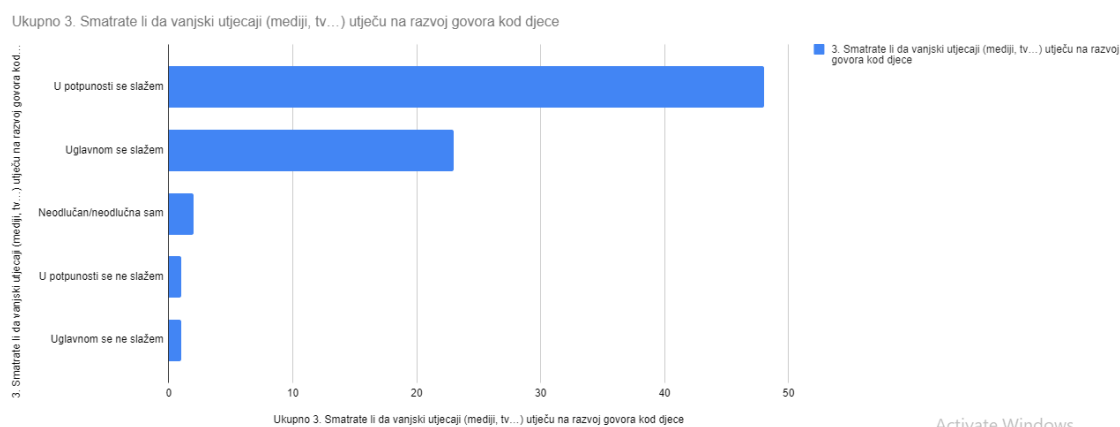
Od ukupno 75 ispitanika njih 22,67% se izražava kako se u potpunosti ne slažu sa navedenom izjavom. 12% ispitanika se uglavnom slaže sa izjavom, njih 13,33% je neodlučno povodom ove izjave, 49,33% ispitanika se uglavnom ne slaže sa izjavom, a njih 2,67% se u potpunosti slaže.

Ukupno 2. Često nisam siguran/sigurna da ispravno potičem razvoj govora djeteta u vrtiću.

Grafikon 2. Smatrate li da vanjski utjecaji (mediji, tv...) utječu na razvoj govora kod djece

64% ispitanika se u potpunosti slaže da vanjski utjecaju kao što su mediji i tv utječu na razvoj govora kod djece, 30,67% se uglavnom slaže, 2,67% ispitanika je neodlučno, 1,33 % ispitanika se u potpunosti ne slaže te 1,33% ispitanika se uglavnom ne slaže sa izjavom.

Pitanje broj 7 se odnosilo na izazove razvoja u govoru djece jasličke dobi u vrtiću. Pitanje je zahtijevalo iznošenje vlastitog mišljenja odgajatelja.

Jedan od najčešći odgovor među ispitanicima je bio prevelik utjecaj mobitela odnosno uporaba tehnologije, čak 14 odgajatelja je odgovorilo da utjecaj mobitela i ostale tehnologije predstavlja jedan od izazova u poticanju razvoja govora kod djece jasličke dobi. Velik dio odgovora odnosio se na prevelik broj djece u jaslicama s kojima odgajatelji moraju raditi. Velik broj djece zahtijeva i više odgajatelja, a često ih nema. Za izazov je iznijeto i preveliko tepanje djeci od strane roditelja i okoline koje utječe na govor djeteta. Također, izazov predstavlja i nedovoljno poticanje roditelja na govor djece. Roditelji su skloni čestom oponašanju zvukova iz prirode na što se i djeca počinju oslanjat stoga odgajatelji kao izazov u komunikaciji navode i oponašanje zvukova iz prirode.

U manjem broju su odgajatelji naveli da izazov predstavlja i velik broj djece sa posebnim potrebama. Duge, flašice, nedostatak krute hrane, nedovoljna komunikacija djeteta i obitelji. Su također izazov u poticanju razvoja govora kod djece.

Slijedeći problem je i nesuradnja roditelja kada je poticanje govora kod djece u pitanju gdje se 6 odgajatelja izjasnilo kako smatraju da roditelji ne surađuju na adekvatan način.

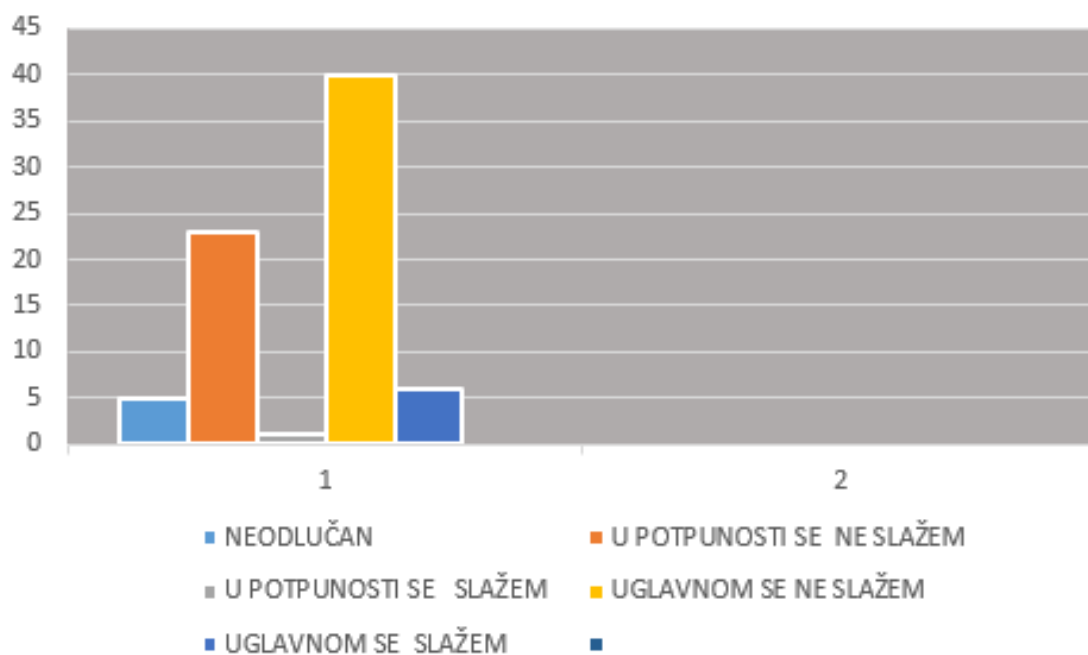
Izazov je i okolina u kojoj djeca odrastaju jer djeca uče od svoje okoline. Ukoliko se nalaze u okolini koja ih ne potiče često će trebati više truda odgajateljima za poticanje govora kod djece.

Jedan odgajatelj se izjasnio kako okolina često ne zna potaknuti dijete na govorenje.

Jedan od 75 ispitanika izdvojio je da ponekad odgajatelju ne razumiju što djeca govore pa im je teško uspostaviti komunikaciju s takvim djetetom koji reagira samo uz pomoć plača.

Premalo verbalizacije odraslih jedan je do komentara koje su odgajatelji izdvojili kao izazov kod poticanja komunikacije.

6,67 % ispitanika je neodlučno po pitanju djelovanja na razvoj govora djeteta u vrtiću/jaslicama koje predstavlja teret. 30,67% ispitanika se u potpunosti ne slaže da djelovanje na razvoj govora kod djece predstavlja teret. 1,33% se slaže da djelovanje na govor djece predstavlja teret. 53,33 % se uglavnom ne slaže sa izjavom, dok se 8% uglavnom slaže.

Grafikon 7. Moje djelovanje na razvoj govora djeteta u vrtiću/jaslicama za mene predstavlja teret

Pitanje broj 9 je zahtijevalo iznošenje vlastitog načina djelovanja na razvoj govora kod djece. 5,33% ispitanika na razvoj govora kod djece djeluje čitanjem slikovnica, njih 6,67% priča priče kako bi djelovalo na govor djeteta, 4% djeluje zajedničkim kazivanjem pjesmica. 41,33% smatra da najviše pridonosi svakodnevnom komunikacijom sa djecom, a 42,67% uz pomoć različitih aktivnosti kao što su likovne, dramske, glazbene i slobodne aktivnosti.

Tablica 1. Na razvoj govora djece najviše djelujem:

Dijaloškim čitanjem slikovnica	5,33%
Pričanjem priča	6,67%
Zajedničkim kazivanjem pjesmica	4%
Svakodnevnom komunikacijom	41,33%
Različitim aktivnostima (likovnim, dramskim, glazbenim, slobodna igra...)	42,67%

U zadnjem pitanju ispitanicu su trebali iznijeti svoje oblike/poticaje koje koriste za razvoj govora kod djece jasličke dobi.

Odgajatelji su i istraživanju navodili razne odgovore kao oblike za poticanje govora kod djece jasličke dobi.

Može se zaključiti kako je 90% ispitanika u svojim odgovorima navelo slikovnice kao osnovni oblik za poticanje govora. Uz slikovnice, čest odgovor su i briče, brojalice, pjevanje pjesmica, svakodnevna komunikacija, oponašanje zvukova iz prirode.

Jedan dio ispitanika, uz slikovnice, naveo je i kako za poticanje koristi razne aplikacije i igračke. Uz igračke se ističu didaktičke igre, poticanje na crtanje, uporaba scenskih lutaka, pjevanje.

Jedan ispitanik iznio je u svom odgovoru da koristi udaraljke, audio-vizualna sredstva- diktafon, kamera.

Dijalog, ponavljanje reci, imenovanje predmeta, oponašanje javljanja životinja, imitacija zvukova, artikulacija glasova pomoću slika jedan je od odgovora. Jedan od ispitanika koristi foto materijale kako bi potaknuo djecu na razvoj govora. Usmena komunikacija je odgovor kojeg su odgajatelji također naveli.

Mali dio ispitanika, svega 2 ispitanika od ukupnog broja iznijeli su da kod poticanja govora djece koriste sve bez navođenja konkretnih tehnika.

Jedan od ispitanika je odgovorio da potiče djecu uz aktivnosti popraćene govorom odrasle osobe, poticanje djece na imenovanje.

4.5.RASPRAVA

U anketi je sudjelovalo 75 ljudi od kojih su 74 bile žene, a tek 1 muškarac što pokazuje činjenicu da u jaslicama i vrtićima rade pretežno žene. Muškaraca je tek nekolicina. Ovakav rezultat nije posve iznenađujući jer je općepoznato da se za ulogu odgajatelja više odlučuje žene. No, kada se pogleda na pitanje radnog staža odgajatelja može se zaključiti kako je najviše ispitanika sa najmanjim brojem godina radnog staža. Ovakav odgovor pokazuje da su se mlađe osobe u većem broju odlučile odgovarati na postavljena pitanja, a želimo li znati razloge, valjalo bi detaljnije istražiti ovu činjenicu.

Treće pitanje je zahtijevalo izjavu smatraju li odgajatelji da imaju dovoljno znanja za poticanjem govora kod djece jasličke i vrtićke dobi. Velik dio, više od 70% ispitanika je pozitivno odgovorilo na ovo pitanje što je za očekivati jer se odgajatelji prilikom svog obrazovanja obrazuju kako komunicirati sa djecom i kako potaknuti djecu na razvoj različitih vještina. Odgajatelji polažu i stručne ispite kako bi se ocijenilo odgajatelje na samom radu i uvidio njihov odnos prema djeci.

Na pitanje jesu li odgajatelji sigurni da potiču djecu dobro na razvoj govora. Odgovori su pozitivni te je više ispitanika koji su sigurni da dobro potiču djecu na razvoj govora što je i očekivano jer samim izborom profesije odgajatelja smatra se da osobe vole djecu i da žele sudjelovati u razvoju djece.

Preko 65% ispitanika smatra da vanjski utjecaji kao što su tv i ostali mediji utječu na razvoj govora kod djece. Ovakav odgovor očekivao se gotovo u 100% ispitanika jer su djeca već od rođenja okružena tehnologijom te se svakodnevno susreću sa nekim od oblika tehnologije. No zanimljivo je to što ipak neki odgajatelji smatraju da mediji ne utječu na govor kod djece.

Odgajatelji smatraju da ima djece koja nisu pod utjecajem medija te da na njih utječe isključivo njihova okolina.

Slijedeće pitanje se odnosilo na nabranje izazova kod poticanja govora kod djece jasličke dobi. Najviše se zabilježio odgovor koji je bio usmjeren na utjecaj tehnologije, ekranizaciju, ali se zamijetio i odgovor premalog broja odgajatelja na broj djece. Kod izazova tehnologije odgajatelji su nabrali kako su primijetili da je velik dio djece okupiran youtube-om, raznim igricama, crtici i dječjim pjesmicama. Djeca emitiraju ono što vid na internetu te poprimaju pokretu svoje ponašanje sa crtici koje gledaju. Kao važan faktor istaknuta je i okolina u kojoj djeca rastu i razvijaju se. Naveden je i sam karakter, odnosno osobine djeteta koje mogu utjecati na razvoj govora jer se smatra da će djeca koja su sramežljivija i povučena teže razviti govor nego djeca koja su slobodnija.

Na pitanje smatraju li odgajatelji da je poticanje govora djece za njih teret odgovori su pozitivni. Tek mali dio se izrazio kako je poticanje govora teret, a velik dio smatra da poticanje govora kod djece jasličke dobi nije teret. Ovakav odgovor bio je očekivan jer se smatra da su odgajatelji osobe koje imaju zadatak pomoći pri razvoju djece i ukoliko uvide neki problem kod djece reagirati na njega kako bi se što je prije moguće riješio. Odgajatelji za cilj imaju pomoći djeci u rastu i razvoju te uz svoje stručno znanje omogućiti djeci napredovanje.

Odgajatelji svojim radom djeluju na poticanje razvoja govora kod djece samo je pitanje kako potiču. Najviše odgajatelja potiče govor kod djece kroz različite aktivnosti i poticanjem na igranje, velik dio se trudi što više komunicirati s djecom, a manji broj djecu uči kroz priče i pjesmice. Odgajatelji imaju iznimno velik utjecaj na djecu jer s njima provode velik dio dana te djeca stvaraju emocionalnu vezu prema odgajateljima stoga odgajatelji imaju priliku potaknuti djecu na učenje. Pomoću svog stručnog znanja i vještina odgajatelji znaju na zabavan način potaknuti djecu na učenje. Pozitivno je i to što se u jasličkim skupinama djeca imaju priliku družiti sa drugom djecom s kojom također mogu ostvariti kontakt i od kojih također mogu nešto naučiti. Svako je dijete individua i znanje stječe na različite načine te ga ne treba stalno uspoređivati sa ostalom djecom. Dijete koje naizgled kasni sa prvom riječi može drugu djecu stići samo ukoliko se pravilno radi sa djetetom. Druženje s drugom djecom može pomoći djetetu u stvaranju želje za komunikacijom jer dok se djeca igraju stvaraju komunikaciju.

Zadnje pitanje je dalo odgovor na način poticanja govora kod djece. Odgajatelji su najviše odgovarali da djecu uče kroz igru, kroz slikovnice, uz pomoć mimike i raznih gesti, kroz pjevanje, pljeskanje i slično. Odgajatelji često u svom poslu koriste prste kako bi njima dočarali

djeci rane dobi određeni pojam. U svom poslu koriste se i slikama koje prikazuju predmete te djeci imenuju predmete sa slika i traže od djece ponavljanje naziva predmeta. Neki od odgajatelja djecu potiču na komunikaciju i plesom jer djeca uče kroz pokret te istovremeno uče riječi pjesme na koju plešu.

5. ZAKLJUČAK

Komunikacija je proces koji je važan za svakog čovjeka stoga je važno djecu već od njihove najranije dobi poticati na razvoj komunikacije. Komunicirati se može verbalno, ali i neverbalno

uz pomoć znakova. Prva komunikacija koja se može ostvariti sa malom djecom je neverbalna stoga je takav oblik komunikacije značajan i pomaže pri razumijevanju beba i njihovih potreba. Komunikaciju je nužno nastaviti njegovati kada su bebe i mala djeca u pitanju jer ispravnim poticanjem komunikacije dolazi do napredovanja djece i lakšem uklapanjem djece u okolinu. Roditelji su prve osobe koje trebaju poticati razvoj govora, no uz roditelje javljaju se i odgajatelji koji imaju značajnu ulogu kada je rast i razvoj djece u pitanju. Odgajatelji su stručne osobe koje svojim znanjem i sposobnostima mogu doprinijeti ispravnom razvoju govora kod djece.

Poticanje govora kod djece je lakše kada djeca nemaju nikakvih govornih poteškoća. No, zna se dogoditi da dijete ima poteškoće sa govorom kao što je mucanje, usporeno govorenje ili neki drugi oblici poteškoća. U takvim je situacijama najvažnije prepoznavanje teškoće na vrijeme kako bi se moglo započeti sa rješavanjem poteškoće. U takvim se situacijama najčešće traži pomoć stručnih osoba koje analiziraju problem i nastoje ga riješiti. Ponekad je potrebno i educirati roditelje kako bi i roditelji znali na koji način je najbolje potaknuti govor kod djece sa teškoćama u govoru. Ovakav problem je u većini slučajeva rješiv samo je važno posvetiti više pažnje djetetu i ohrabrivati ga kako mu komunikacija ne bi postala znatno neugodnija nego što treba biti.

Odgajatelji imaju niz tehnika koje mogu koristiti kada komuniciraju sa djecom. Ističe se kako čitanje priča, interaktivno (dijaloško) čitanje slikovnica uz objašnjavanje, igre, ples i pjesma pospješuju razvoj komunikacije, jezični razvoj djeteta i razvoj govora. Svaki odgajatelj koristi tehniku za koju smatra da je najbolji oblik poticanja komunikacije te upućuje roditelje ukoliko primijeti da dijete ima određenih poteškoća sa komunikacijom. Ističe se igra kao jedan od učinkovitih oblika učenja, a u isto vrijeme je zabavna djeci te djeca na taj način brzo i lako uče.

Svako istraživanje je po svojoj prirodi ograničeno, odnosno nije uvijek posve točno. Rezultate istraživanja svatko može interpretirati uz pomoć svoje metode te osobe koje istražuju same biraju ispitanike i područje na kojem će provesti željeno istraživanje. Za istraživanje o poticanju govora kod djece jasličke dobi bilo bi potrebno uzeti znatno veći broj ispitanika sa različitih dijelova Hrvatske kako bi rezultati bili što reprezentativniji.

Istraživanje bi bilo preciznije kad bi se provodilo duže vremensko razdoblje jer bi rezultat tada bio pregledniji zbog većeg protoka vremena, a rezultati se ne bi temeljili samo na jednom dijelu godine, već bi rezultati bili utemeljeni na cijeloj godini. Smatra se da čitanje slikovnica nije

jednako u svako vremensko razdoblje. Možda odgajatelji u hladnijim danima više čitaju djeci i više komuniciraju nego za vrijeme toplijih dana kada se usmjerava djecu na boravak u prirodi.

LITERATURA

KNJIGE:

- 1.Acredolo, L. i Goodwyn, S. (2010). Baby Signs: Kako razgovarati s vašom bebom prije nego vaša beba progovori, Zagreb: Tehnička knjiga.
- 2.Acredolo, L. i Goodwyn, S. (2010). Znakovni jezik za bebe, Zagreb: Bebi signum.
- 3.Duran, M. (2001). Dijete i igra. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- 4.Ljubešić, M. (1997). Jezične teškoće školske djece. Zagreb: Školske novine.
- 5.Nenadić, S (2002). „Odgoj u jaslicama“, Zagreb, Potjeh.
- 6.Peti-Stantić, A. i Velički, V. (2008). Jezične igre za velike i male, Zagreb: Alfa d.d.
- 7.Petrović-Sočo, B. (1997). Dijete, odgajatelj i slikovnica, Zagreb: Alineja.
- 8.Posokhova, I. (1999). Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja kod djece: priručnik za roditelje. Zagreb: Ostvarenje.
- 9.Sheridan, M. (1997). Dječji razvoj od rođenja do pete godine, Zagreb: Educa.
- 10.Slunjski, E. (2014). Kako s djetetom razgovarati i razvijati kvalitetan odnos, Zagreb: Element.
- 11.Starc, B. i suradnice (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Zagreb: Tehnička knjiga.
- 12.Velički V. (2014). Pričanje priča – stvaranje priča, Zagreb: ALFA.

ČLANCI:

13. Antonović, D. (2018). Simbolička igra u starijoj jasličkoj skupini kao prekretnica za razvoj govora; Zajedno rastemo-redefiniranje prakse i teorije ranog i predškolskog odgoja; Zbornik radova sa znanstveno stručnog skupa; Čakovec.

14. Blaži, D. (1994). Utjecaj okoline na razvoj govora djece; Defektologija Vol. 30, No. 2.

15. Bogetić, P., Arapović, D., Kuvač-Kraljević, J (2008). Struktura priče djece s posebnim jezičnim teškoćama; Govor-časopis za fonetiku a XXV, broj 1.

16. Cimaš, A. (2015). Poticanje razvoja govora uz Baby signs; Dijete, vrtić, obitelj Vol. 20, No. 77/78.

INTERNET

17. <http://www.babysigns.hr/radionice/> 05.05.2022.

18. <https://www.djecjivrticizlatnalucica.hr/za-roditelje/40-kako-poticati-razvoj-govora>

19. <https://uawildoleft.ru/pitanja/2963-artikulacijska-gimnastika-kako-vje%C5%BEbati-kod-ku%C4%87e.html> 05.05.2022.

20. <https://roditelji.story.hr/Odgoj/Jaslice/a8406/kako-poticati-razvoj-govora.html> 08.05.2022.

21. <https://miss7mama.24sata.hr/vrtic/razvoj-od-druge-do-seste-godine/razvoj-govora-kod-djeteta-mozemo-poticati-igrama-i-vjezbicama-11876> 08.05.2022.